

O. pticah selivkah.

(Po šk. Novinah.)

Ko začno pri nas pihati hladnejši jesenski vetrovi, takole konec avgusta in ves september, se pripravijo naše ptice selivke na dolgo pot v toplejše južne kraje. Kaj je temu vzrok? Gotovo vsi mislite, da je temu kriva njihova lahka pernata obleka, ki bi jih ne mogla várovati pred ostrim zimskim mrazom, ali pa pomanjkanje hrane v zimskih dneh, ker bi si takrat ne mogle poiskati v snegu in ledu zrnja, gosenic in črvičev. Toda motite se! To ni pravi vzrok, da se selijo na jug. Saj obenem s starimi pticami odlete tudi mlade, ki so šele to leto zagledale beli dan in še nič ne vedó o snegu in mrazu. Prav tako pa vse ptice selivke zapuste v toplih pomladanskih dneh bivališča doli na jugu, pa čeprav jim ni zmanjkalo živeža! Kaj torej?

Kakor nam ni razrešljiva uganka njihovega preseljevanja na jug in zopet k nam, tako je čudovito tudi to, kako najdejo pravo pot v takó oddaljene pokrajine. Saj ga jim nihčè ne pokaže! Ptice same od sebe leté preko hribov in dolin, preko rek in jezer, še celó preko morjá, dokler ne dospó na cilj. In glejte! Mlade ptice, ki niso še nikoli popótovale, prav tako najdejo pravo pot kot stare.

Pa je dalje čudovita tudi hitrost in višina njihovega popótovanja na jug in nazaj. Ta hitrost je vse kaj drugega kot njihova vsakdanja, ko letajo z veje na vejo. Čitajte nekaj primerov hitrosti pri preseljevanju, kot so jih ugotovili posamezniki pri dolgotrajnih opazovanjih!

O času, ki v njem prelete ptice selivke od nas do južnih pokrajin, vladajo prečesto popolnoma napačna mnenja. Tako pogosto slišite, da hitre lastovice, ki zapusté naše dežele ob sončnem vzhodu, že ob sončnem zahodu istega dne lové po ulicah v mestih Kairo in Tunis v severni Afriki raznovrsten mrčes! A temu še daleč ni tako!

Res je, da dosežejo nekateri ptiči pri preseljevanju prav izredno hitrost. Zlasti hité preko dežele, ki jim je sovražna. Ali — te izredne hitrosti ne vzdrže dolgo. Čim preleté nevarni kraj, sovražno deželo, že si privoščijo daljši počitek. In dalje zopet bolj počasi jadrajo, pot celó večkrat prekinejo, se tu ali tam naspé in nahranijo.

Povprečno se selijo ptiči s hitrostjo 11—12 m na sekundo ali 40, 50, 60 km na uro. Torej vozijo — kot naši brzi vlaki.

Ta števila nas lahko zapeljejo k misli, v kako kratkem času prelete ptiči od nas do svojih zimovališč na jugu. Toda praktična opazovanja so nam dala povsem drugačne podatke. V Evropi so nekega škorca zaznamovali z obročki na nogah. Pa je na potu proti jugu prišel v človeške roke. Ker so natančno vedeli za dan, ko je odpotoval, in ker so poznali pot, ki je po nji letel, ni biló težkó napraviti si pravo podobo o hitrosti njegovega popótovanja. Pokazalo se je, da je škorec pot, ki bi jo bil lehkó v hitrem letu napravil v desetih urah, meril polnih dvajset dni. Zamudil se je pač s spanjem, nabiranjem hrane in raznimi neprilikami. Kjer se mu je zdelo, se je ustavil in ni mislil na svojo veliko hitrost!

Iz enakih opazovanj sledi, da so ptiči včasih kar dolge mesece na potu, preden dospó na jug, kjer prezimijo. Morda jih slabo vreme žene hitro naprej, toplota in sonce pa jih zadržujeta?

Vidite, ptiči bi utegnili razviti pri svojem preseljevanju izredno hitrost, pa so prepametni, da bi brez potrebe in koristi hiteli. Ravnaajo se po znanem važnem reku: Hiti počasi! —

Pa s tem, če vemó nekaj več o hitrosti in času preseljevanja naših ptic, še dolgo nismo izčrpali vseh skrivnosti njihovega preseljevanja. Nihčè nam ne more povedati, zakaj se nekatere vrste ptic sploh ne selijo, ampak tudi prezimijo pri nas; zakaj se pri nekih vrstah ptic selijo le samice in mladiči, medtem ko samci ostanejo tu; zakaj nekatere odlete že konec avgusta, a druge šele v novembru. Nekoliko razumljiveje pa nam je, da krepkejši ptiči lete više na sever — v Galicijo, a slabši ostanejo kar pri nas, bliže topli zimski domovini.

Ko pa pride pomlad, se zopet polagoma druga za drugo javljajo ptice selivke v naših krajih. Lastovica najde zopet svoje gnezdo pod gostoljubno streho, slavec pa v grmu, ki je v njem preteklo leto tako milo prepeval. Glejte zopet uganko: kaj ju je usposobilo, da je vsak našel svoje lansko gnezdo? In to v širni božji naravi!

Človeku ne kaže drugega kot občudovati božjo modrost, ki vodi čuda pri preseljevanju naših ptic.

Ivan Albreht:

Jutro.

<i>Tin tin — iz line zvonček me vabi: — Čuj, ne pozabi, da ti je sonce, ki te ogreva, mamico dobro, ki te odeva — Bogec dal v dar! Zraven očeta, bratov, sestic. zdravja, ki seva z mladih ti lic.</i>	<i>Tin tin — le vabi, zvonček, glasno, s tabo zahvalo pošiljam v nebo. Za vse dobrote, ki jih imam, sebe rad vsega Bogu v dar dam.</i>
	<i>Tin tin — na delo pojdem vesel, da bom spet drevi lahko zapel.</i>

T. Debeljak:

Izgubil sem jančka.

<i>Danes izgubil sem jančka — Cigančka. Zdaj ovčko sprašujem: »Kam dala si jančka?« —</i>	<i>priteče Ciganček? Mordà pa vse sláje pastir je kak peval, pa zbabel ga iz staje? ...</i>
<i>»Za sinčka ne veš? O, grda ti mama! Zdaj pojdi z menoj! ... Mordà pa za nama</i>	<i>O, blejaj, ovčica, le joči z menoj! Tak žalostna pesem je moja nocoj! ...«</i>